

Leirikoulu ja metsä

Nuorisokeskus Anjala esittelee metsäluontoon ja historiaan liittyviä leirikouluohjelmia ja antaa käytännön vinkkejä tekemällä oppimiseen koulun arjessa.

Työpajan vetäjä: Kirsi Sali, Nuorisokeskus Anjala/Ympäristökoulu Regina

Metsä ja aistitehtävät metsässä:

”Astu metsään”

Ohjaaja on asettanut puusta tehdyt kehykset retkipaikan alkuun (kehykset voivat olla myös esim. hulavanne). Kurkitaan ensin kehyksien läpi toisella puolella odottavaa mystistä luontoa. Keskustellaan mitä sieltä nähdään. Siirrytään suurien puukehysten läpi metsään, ohjaaja kertoo, että aistit herkistyvät kehysten läpi mentäessä. Niinpä katsellaan ja kuunnellaan luontoa hetki.

Kun kaikki tehtävät on toteutettu ja käyty yhdessä läpi, astutaan kehyksistä ulos metsästä. Tämän jälkeen kurkataan yhdessä myös kehysten sisään ja mietitään, kuinka kuva on muuttunut päivän aikana (Mitä siihen on tullut lisää? Näyttäytyvätkö tutut paikat jotenkin toisella tavalla? ym.)

Tähän voi liittää seuraavat tehtävät (kaikkia ei tehdä työpajassa):

a) Tunto:

- Ohjaajalla on pussillinen tehtäviä, jokainen nostaa vuorollaan oman tehtävän, joka käsittelee tunnustelua tai vertailua.
- Esimerkiksi:
- tai Maakasvatuksen 10 kosketusta-tehtävä: jaetaan jokaiselle/pienille ryhmille oma kananmunakennosto (jossa paikka 10:lle munalle). Kennoihin voi kirjoittaa erilaisia tuntoaistimuksia (kuten pehmeä, karhea, sileä jne.) ja ryhmä etsii luonnosta kuhunkin kennoon sopivan aistimuksen. Käydään yhdessä läpi, millaisia kosketuksia löytyi.

b) Näkö:

Tarvikkeet: Kehykset kaikille

- Jokainen saa oman kehyksen (puusta, mutta myös pahvista tehty kehys kestää pitkään)
- Aseta kehys sellaiseen paikkaan, missä sinun mielestäsi on jotain mystillistä
- Lopuksi kierretään yhdessä katsomassa jokaisen työt, kuin taidenäyttelyssä. Teokselleen saa antaa myös nimen.

c) Näkö: kurkistelutehtävä

Tarvikkeet: hammaslääkärin peilit

Metsässä asuu monenlaisia pieniä eläimiä, joiden maailmaan me harvoin näemme. Nyt tutkitaan, miltä ötököiden kolot näyttävät. Jokainen saa oman peilin, jonka avulla voi tutustua pienten mönkijöiden elämään.

d) Näkö: puiden siluetit

Tarvikkeet: piirtelyalustat, paperia, lyijykynät, kumit

Aukealla alueella, kuten puistossa, puiden muotoja voi tutkiskella piirtämällä eri puiden siluetteja paperille. Isommille oppilaille tämän avulla voidaan opettaa puulajien eroja.

e) Kuulo:

Istutaan/kyykistytään kaikki alas ja ollaan kaikki hiljaa piirissä.

Kuunnellaan, minkälaisia ääniä kuulemme.

Lasketaan sormilla, nosta aina yksi sormi, kun kuulet uuden äänen

Yritetään saada kymmenen eri ääntä

Käydään lopuksi läpi, mitä ääniä kuultiin ja mistä päin (linnut, tuuli, vesi, autot, tehtaat jne.)
Leikitään niitä ääniä mitä kuultiin, esim. joku eläin tai lentokone.

f) Haju: taikasienet

Tarvikkeet: Taikasienet (vaahtomuovin palasia)

Jokainen saa oman taikasienen. Kun sillä pyyhkäisee nenää, hajuaisti voimistuu moninkertaiseksi! Sitten vain pyyhkimään ja nuuhkimaan.

Mitä eri tuoksuja löytyy, mikä tuoksu hyvälle, mikä tuoksu pahalle?

Lähde: Maakasvatus.

Muita tehtäviä:

Muurahaisten luontopolku

Tarvikkeet: neuloja, villalankaa, saksia, luupit

Jaetaan ryhmä pareihin. Jokainen pari tekee kallionrinteeseen, maahan tai kivelle minikokoisen luontopolun. Polku merkitään (villa)langalla, polun tutustumiskohteet merkitään neuloilla. Polun kannattaa olla noin 1 – 2 metriä pitkä. Parit tutustuvat toistensa tekemiin polkuihin luoppien avulla, polun tehnyt pari voi myös opastaa luontopolulla. Vinkki: voitte tehdä myös jättiläisen luontopolun, miten se eroaa?

Etsintäkuulutettu!

Tarvikkeet: kasvien/eläinten kuvat (nimet tavuiksi jaettuna)

Ennen retkeä ryhmä jaetaan 3-4 hengen ryhmiin. Jokaiselle ryhmälle jaetaan kasvin kuva. Lapset selvittävät ennen retkeä, mikä kasvi on kyseessä ja missä se kasvaa. Tavoitteena on metsäretkellä löytää kuvan kasvi retkikohteesta. Jos aiheena on jokin tietty metsätyyppi, voi kasvit valita sen mukaan, opaskasveja. Myös puulajeja voi etsiä, samoin eläimiä, tällöin etsitään eläimelle sopivaa elinympäristöä.

Tutkimuslaatikot

Tarvikkeet: maitopurkeista leikattuja laatikoita, yksi jokaiselle

Tutkimuslaatikkoon on helppoa kerätä eri teemojen mukaan kaikenlaista tutkittavaa. Laatikon sisällön voi helposti tuoda päiväkodille/koululle ja tutkia sisältöä vielä tarkemmin.

Jokamiehenoikeudet

Jokamiehenoikeudet jäävät helpommin mieleen, kun ne esitetään muulle ryhmälle pantomiimin keinoin. Tee oikeuksista kortit, joissa kuvataan yksi oikeus ja jaa kortit pienryhmille (3-5 henkeä).

Pienryhmä esittää vuorollaan pantomiimin ja muut arvaavat, mikä asia on kyseessä.

Päiväkotiryhmässä pantomiimia voivat esittää ryhmän ohjaajat ja lapset arvuuttelevat.

Leikkejä metsässä ja puistossa:

Tammet talviruokavarastoina

Tammi tammenterhoineen antaa runsaasti ravintoa lukuisille talviruokaa kerääville eliöille. Nyt kerätään talviruokavaroja pienissä ryhmissä. Kysellään lapsilta, mitkä eläimet mahtavat käyttää tammenterhoja ravintonaan. Jaetaan lapset 4 hengen ryhmiin: oravat, närhet, metsähiiret, metsämyyrät, harakat jne. Jokaiselle ryhmälle annetaan pussi ja käsketään tehdä oma pesä nurmialueen reunamalle, esim. pensaan alle. Puistossa/metsässä tulee olla tammia.

Nyt ryhmien tulee kerätä omaan talviruokapussiinsa tammenterhoja. Terhoja voi viedä oman ryhmän talviruokavarastoon niin monta kerralla kuin haluaa. Ohjaaja on pöllö, joka saalistaa niitä eläimiä, joilla on terhoja kädessä, ei siis niitä, jotka ovat menossa hakemaan herneitä. Jos pöllö saa eläimen kiinni, se menettää terhot pöllölle, jolla on oma pussi. Eläin joutuu palaamaan oman

talviruokapussinsa luo ja lähtemään sieltä uudelle terhojenhakumatkalle. Kun peliä on pelattu ohjaajan mielestä riittävän pitkään, lopetetaan peli ja arvioidaan, kellä on eniten terhoja. Eläydytään hiiren elämään; miten hiiret kulkevat, millaista niiden elämä on ruokaa kerätessä ja petoja pelätessä. Lopuksi keskustellaan, miltä tuntui olla hiiri/närhi/orava, mitä tapahtuu, jos talviruoka ei riitä jne.

Puulajia voi vaihtaa: kuusi, mänty, pihlaja – näin myös siitä hyötyvät eliöt vaihtuvat. Tammenterho on helppo löytää maastosta, muiden puulajien kanssa voi käyttää tietysti käpyjä, mutta myös herneitä kuvaamaan talviruokaa.

”Mitä puut tarvitsevat kasvaakseen?”

Puu saalistaa –peli. Puut saalistavat kasvutekijöitä eli valoa, vettä, lämpöä ja ravinteita. Otetaan laaja alue, missä voi juosta. Pelikenttä rajataan ja pelaajat jaetaan puihin (3-5) ja kasvutekijöihin. Jokaiselle kasvutekijälle annetaan oma tunnuksensa. Myös kullekin puulle annetaan oma tunnuksensa ja merkitään oma kotipesä. Puiden tunnuksat säilytetään kotipesässä.

Puuta saalistavat kasvutekijöitä. Kiinni saatu kasvutekijä lähtee mukisematta puun mukaan ja menee kotipesään odottamaan. Kun puu on saanut kotipesään valon, lämmön, veden ja ravinteet, näistä syntyy uusia puita, he ottavat puun tunnuksen ja he lähtevät saalistamaan yhdessä uusia kasvutekijöitä.

Johtopäätös: puu tarvitsee kasvaakseen valoa, vettä, lämpöä ja ravinteita. Lähde: Metla.

Retken jälkeen:

Metsäretken taideteos

Tarvikkeet: Iso paperi, tusseja ja värejä

Ryhmä saa yhdessä tehdä ison taideteoksen tutkimusretken pohjalta. Käytettävissä on iso paperi, sekä erilaisia tusseja ja värejä. Jokainen piirtää oman tärkeimmän oivalluksensa tai mitä retkestä jäi mieleen. Piirrookseen voi myös liimata lehtiä tai muuta retkeltä tuotua materiaalia. Taideteoksen avulla voi käydä läpi retkeä ja keskustella, mitä tehtiin ja mitä opimme.

Voit piirtää teokseen:

- mikä oli kivointa
- mitä leikit
- mitä löytyi/näkyi/kuului
- mikä oli jännin paikka